

Womhaj Bóh!

Ciřlo 39.
30. sept.

Četnik 4.
1894.

Šerhike njeđzelske łopjenka.

Wudawaju ƙo kóždnu ƙobotu w Šmolerjez knihicziřczeru w Budyschinje a ƙu tam dostacź ſa ſchtwórtlétnu pſchedpłatu 40 np.

19. njeđzela po ƙwj. Trojizy.

Na žnjowy dźakny ƙwjedžen.

Šnopowe předowanje.

Horzy žnjowy džen bė nimo; cžopła létnja nóz wu-
pſheſtrje ƙo nad rjanymi honami. Duž ƙo jedyn ƙnop
ſběhnywſchi pſheſ rolu wołacze: „Dajcze nam temu ƙnjeſej
žnjowy dźakny ƙwjedžen dźeržecź pod cžichimi nózny
njebjeſkami.“ A wſchitke ƙnopy ƙo ſběhnychu a wot jich
ſchumjenja wozucžichu ſchlowronczi a pozpule, kotrež wo-
toło na ſchczernjach drėmachu.

Prėni ƙnop ſapocza ƙwoje předowanje: „Pſchinjeſcze
temu ƙnjeſej cžeſcź a ƙhwalu. Dźakujcze ƙo temu
ƙnjeſej, pſchetož wón je dobrocžiny a jeho dobrota traje
wėcžnje. Wón da ƙwojemu ƙlónzu ſkhadžecź na ſlych a
dobrych; wón da deſchczowacź na prawych a njeprawych.
Wſchitke woczi cžakaju na njeho a wón dawa jim jėdź
w ƙwojim cžaku. Tyřazy lét ƙu pſheſ ſemju ſchle a
kóžde létu je žně ſberało a jėdź pſchihotowało. Pſchezo
hiſchcze ƙryje tón ƙnjeſ ƙwoje blido a milijony ƙu na-
ƙyczene. Jeho dobrota ƙo kóžde ranje wobnowi. Pſchi-
njeſcze temu ƙnjeſej cžeſcź a ƙhwalbu!“

Duž ſanoſcha ſchlowronczi ƙhor dźakny ƙhėrluſch.
A druhi ƙnop rėcžeſche: „Na Wožim žohnowanju je
wſcho ležane! Ƙólnik hiba ƙwoju pilnu ruku, wora
rolu a ƙywa ſornjatk a do jeje bróſdow; ale wot teho
ƙnjeſa pſchińdže tycze. Wjele ſymnych nozow a horznych
lėtnich dnjow leži bjeſ ƙycžom a žnjecžom. Cžłowka
ruka njemóže deſchcžne mróczele pſchijweſcź ani ƙrupam

wobaracź. Tón ƙnjeſ ſwarnuje ſornjatk w ſemſkim
klinje, ſwarnuje ſelenjaze ƙymy a ſrawjazy ƙłóſ. Nje-
bojce ƙo! Wón bė ſ nami. Na Wožim žohnowanju
je wſcho ležane!“

Nėtko tſeczi ƙnop předowacze: „Cži, ƙiž ſe ƙyl-
ſami roſſywuaju, budža ſ wjeſelocžu žnjecź.
S cžezkej wutrobu dźeſche ƙyn won, ſo by ƙyl. Ach, nan
bė jemu wumrjel a domach płacacze wopuſchcžena macź;
pſchetož ƙurowi wėricželjo bėchu bróžnju wupróſnili.
Šmilny ƙuřod požezi jemu ƙymjo, a ƙylſy padžechu ſe
ſornjatkami do bróſdow. Nėtk žnjeje wón dźeſacź ƙrocź;
pſchetož tón ƙnjeſ bė jeho žně žohnował. Cži, ƙiž ſe ƙylſami
roſſywuaju, budža ſ wjeſelocžu žnjecź; woni tam a ƙem
kłodža a roſſywuaju ſ płacžom drohe ƙymjo, ale potom
pſchińdu woni ſ wjeſelocžu a noſcha ƙwoje ƙnopy.“ Na
to dźeſche dale ſchtwórtny ƙnop: „Dobrotu cžinicź a wu-
dželicź njeſapomícze, pſchetož tajke wopory
ſpodobaju ƙo Wožu derje. Wychmy-li to do bohatych
domow wołacź móhli, ƙiž nėtk ƙwoje bróžnje napjelnjeja.
Wychmy-li to móhli twjerdemu mužej pſchimołacź, ƙiž
wczera křudu ƙłóſyſberařku ſe ƙwojeje role wuhna! Ƙohož
je tón ƙnjeſ žohnował, tón dyrbi tež ƙwoju miłu ruku
wotcžinicź, ſo je wón runy ſprawnemu Woſej, ƙiž je na
pobožnej Ƙucze ƙmilnoſcź cžinik. Dobrotu cžinicź a wu-
dželicź njeſapomícze!“ A pozpule wołachu wótije do wſy,
jako chychu drėmaze wutroby ſbudžicź. A tak ſtónczi
pjaty ƙnop: „Šchtož cžłowjek ƙyje, to budže wón
žnjecź. Šchtóž ſkupnje ƙyje, tón budže tež ſkupnje žnjecź,
a ſchtóž ƙyje w žohnowanju, budže tež w žohnowanju

žnjecž. Šhto ƚo dźiwacze, so njerodź steji bjes pscheńzu? Wyszczę-li ƚymjo ƚali, prjedy hacž jo wuŝnjescze! — Šhtož na ƚwoje częło ƚyje, tón budže wot częła sƚaženje žnjecž; shtož paƚ na Duch ƚyje, tón budže wot Ducha węcžne žiwjenje žnjecž. Šhtož człowjek ƚyje, to budže wón žnjecž."

A wschitke ƚnopy wokolo ƚo ƚlonjo dźachu: „Hamjen! Hamjen!"

Klawns Harms.

Myšle wo ženjenju.

Porucž temu ƚnjeseji ƚwoje pucze!

Po E. Schrenku.

Šhto trjeba człowjek, so mohł ƚo ženicz?

(Potracžowanje.)

Woni ƚu tež tajžy, kotliž chzedža ƚebi młodu holžu ƚamo s ƚrozenjom dobycz. Hdž ƚebi mje njewoŝmjesch, ƚebi žiwjenje woŝmu, woni praja. ƚschescžijanska młoda holža bęsch edo bjesbóżneho człowjeka salubowana. ƚschecželjo jej wotradžowachu a wona bu ƚhabłaza. Jako tón to pytnu, wón małe pucžowanje nastupi a jej pobožny, hnujazy rosžohnowanŝki list piŝasche jej sđželo, so bjes njeje žiwy bycz njemóže a ƚebi teho dla žiwjenje woŝmje. Ja hndom pónach, so dyrbi to ƚamo nastróženje bycz, psches kotrež chžysche ƚo holžy węsty scžinicž. Sa něotre dny wón czily domoj pschindže a móžesche bjes teje młodeje holžy žiwy bycz, pschetož wona bęsche sapucžowala, so by jeho wotbyła. Hdž człowjek s tajkim ƚrozenjom pschindže, njech ƚo jemu wot drugeho praji, so ƚebi wón niŝeho njeberje, tiž ƚo s myšlemi ƚamomordatŝtwa nješe. ƚschescžijan ƚo na tajke ƚrozenje nježeni, to jemu njepŝiŝteji. „Mandželŝtwa ƚo w njeberjach wobŝamnu", hdž dyrbja ƚo Bohu spodobacz a teho dla je jaŝna węz, so ƚmę ƚebi wěrjazy młodženz jenož wěrjazu młodu holžu a na wopaf bracz. ƚať móžetaj dvě wutrobje wopravdže sjednocženej bycz, hdž jena wutroba ƚhryŝtufej a druga ƚwetej pschibłuscha? ƚať móžu snutskownje do předka troczicz, hdž ƚym w mandželŝtwe s něim žiwy, s kotryž w najŝwjecžisich węzach psches jene njeŝym? ƚať móža ƚo pschi tajkim snutskownym rosdžěle džeczi prawje woczahnycz? To ƚu praŝchenja ƚwědomnja, kotrychž ƚo džeczó Bože jenož potom ŝwinje, hdž je njeŝwěrne. Hdž chze džeczó Bože ƚwěrne bycz, ƚebi niŝeho bracz njeŝmę, s kotrymž ƚo modlicž njemóže, s kotrymž njemóže w jenyh duchu sjednocžene bycz.

Ja ƚym hižo naspomnił, so je s ženjenju wulkeje mudroscže trjeba, dofelž je wschelatich praŝchenjom pschewinycz. Węcze móže ƚo tež człowjek bjes mudroscže woženicz. Ja wjazornych muži ŝnaju, tiž žonu setkochu, kotraž ƚo jim spodobasche, a duž reŝasche: „Ja dyrbi moja bycz." Hacž bęsche ŝtrowa abo hacž bęchu druge wotmyšlenja pschecžiwu tej wosobje, so tym ƚo njepraŝchachu; woni ƚo jenož prózowachu, doniž ƚo jim „haj" njepraji. To reŝa ƚo ženicz w njerojomje a to wschelatich pschicžinow dla. Ja ƚym w wjazy hacž ŝižecžilętnym duŝchowpaŝtyŝkim naŝhonjenju mjele padow wohładał, hdž ƚebi młodženz ƚlub wunuŝowasche; wón ƚo pschi wschitkich sadžewŝach prjedy njewěrowa, doniž ƚwoju wolu pschewjedł njebęsche. Žiwjenje wjazornych tajlich pschecželow bęsche teho dla częžke. Tajke wunuŝowanje žentwy ma pschezo wulke wotmyšlenje pschecžiwu ƚebi. ƚschescžijanskej młodej holžy dyrbi ƚo hiŝcže wurajniŝcho prajicz: boj ƚo, žentwu ƚebi wunuŝowacz! Wocžatuj muža wot ƚwojeho Boha a hdž tebi žaneho njeda, nawuŝ ƚo do jeho wole podacz a wobhladuj jo jako mudre wodženje twojeho Boha. Nawuŝ potom czim bóle twoje žyłe žiwjenje twojemu sbožnikowej poŝwjecžicz a daj jemu nawoženj twojeje duŝke bycz.

Alle tež młodženzej płaczi to napominanje se ƚwjatej ƚhutnosczu: njewunuŝuj ƚebi ženje žentwy! ale nawuŝ směrom ŝtejecž, hdž Wóh tebi wobczęžnosczę do pucža połoži, wosobje hdž ƚu to wulke wobczęžnosczę. Chžemy-li ƚesufowi wuczomnižy bycz a sa jeho ŝtopami ƚledžicz, dyrbimy na kóždy pad nawuŝnycz na Bože žiwjenje ledžbowacz. ƚschitł. Gal. 15, 24 my czitamy: „Pucz teho žiwjenja wjedže mudreho horje." Wóh nam pucz pschihotuje. A hdž pucz tajkeho, tiž chze ƚo ženicz, hiŝcže runy njeje, je toia wschese węzy hiŝcže móžno, so je wón na prawym pucžu, kotryž tón ƚnjes hiŝcže ŝruna. Alle wón dyrbi w tym padže nawuŝnycz czafacz a, hdž tón ƚnjes sadžewŝki

prjecž njewoŝmje, dyrbi nawuŝnycz ƚwoje lube žadanje wopromacz. My dže mamy Boha, tiž modlitwy wuŝlyŝchi; njewuŝlyŝchi-li naŝ, ŝamkne-li nam dyrje, njeŝwěmny je s mozu woczinicž, jeli so to tola czinimy, smějemy hórke scžehwŝi njescž. Tajke hórke scžehwŝi ƚamowole ƚu hižo něotremu psches Božu hnadu s žohnowanju byłe, ale druhim ƚu tež hižo hłuboko ŝeschodžike. Na wschę pady mjele czafneje ŝrudoby na tym wiŝy, kotryž ƚebi tón salutuje, kotryž se ƚamosaprecžom a poŝlyŝchonosczu na Boha ledžbuje.

Šso ŝtawa, so móže człowjek pschi přenim ŝetkanju ŝaczisčęž dostacz: to je moja towarŝka sa žiwjenje a tón ŝaczisčęž ƚo tež sda po Božej woli bycz. Alle jara huŝto tež na wopaf a młodženz derje czini, hdž pschi ƚwojim wolenju niž jenož wutrobje, ale tež roŝomej a pschede wschēm hłobej ducha Božeho rum dawa. Wutroba je bórŝy jata. ƚať ƚo paƚ pschi drugih węzach derje do předka wobhonisich, ƚať mjele dyrbjať to czinicž, hdž ƚo wo towarŝku sa žyłe žiwjenje jedna. ƚať je tež sa roŝomneho młodženza wažnoscz, so ŝtrowu žonu dostanje a teho dla woczŝi wotewri a ƚo napraŝtuje. Šhtož to njeczini, je njerojomny. Węcze móže człowjek tež s ƚhorowatej žonu sbožomny bycz; ale runje tať węcze je, so bu žonina ƚhoroscz něotremu mužej wulke ŝpytowanje. Węcze žonina ƚhoroscz mjele częžsčeho ƚobu pschinješe a je huŝto mužej se sadžewŝkom w jeho powoŝanju.

(Potracžowanje.)

Sara Martinez.

Pschetozil 3. i 8r.

Tute powjedańczo rečzi s nam wo ƚhudej ŝchwalczŝi, kotraž je psches mjele lęt njewobledžbowana a njesnata sa sbože ƚwojich ƚobuczłowjekow w jaŝtwach ƚwojeho wótžneho kraja džęfala a něotreho hręchnika s pokucze a s Bohu wróczo mjedla. —

Sara Martinez bęsche džowfa wŝowarja a ƚo w lęcze 1791 na wŝy pola Wulkeho Yarmontha w ƚendželŝkej narodži. Šwojej ŝtarŝkej jara ŝahe ŝhubiwŝchi bu wona wot ƚwojeje wowki woczehnjena. Tuta bęsche ƚhuda bohabojaŝna žona a ƚebi wŝchu móžnu prózu dawasche, so by ƚwoju wnuku w ƚwjatym piŝmje roŝwucžowala a jej pucz sbožnosczę pokasala. Dołhi czaf bęchu prózowanja wovki podarmo. Jako bęsche Sara Martinez 12 lęt ŝtara, czujesche — ƚať wona poŝdžischo ƚama powjeda — njewopiŝomne wotŝhilenje pschecžiwu bibliji a ewangeliju ƚhryŝtufowemu, ale powjedańczo a romanu ŝtareje biblioteki, tiž kniŝe wupoczjowa, s wulkim požadanjom czitasche. Wona pyŝasche kóždu myšl na Boha a ƚhryŝtuŝa se ƚwojeje wutrobje wuczericž a tať daloko džęsche, so bibliju, kotraž bę ƚo jej wot jejneje maczerje namreka, ŝchowasche, so jeno jejne wofo ju njeby wjazy wuhładafo. Hdž pať ƚwoju wovku wschędnje w bibliji czitacz widžesche, dha tola potajny porok a žahadfo ŝaczjowa, tiž pschewinycz njemóžesche.

Martinez Sarina njewěra ƚo hiŝcže poŝylnja psches ŝnajomŝtwa se ŝtarym njewěrjazy knjesom s wokolnosczę, tiž w nej jemu jeno pschejara po wuŝnjenju lačnu ŝchuleŝku nadeńdže. Alle wócžko jeneho, kotrehož njewidžesche, nad nej ŝtražowasche, so njeby do ƚyczow ŝatanowych ŝapadnyła. Jako bęsche 19 lęt ŝtara, džęsche na rjanym njedželŝkim ranju sa ŝabamu se ƚwojeje wŝy do Wulkeho Yarmontha a ŝastupi s luteje wczipnosczę do jeneje žyŝkwe. Předat czitasche runje textowe ŝłowa 2 ƚer. 5, 11: „Dofelž my teho dla wěmny, so ƚo teho ƚnjesa mamy bojecž, nawabimy my tny ludži s wěrje, ale Bohu ƚymy my ŝjawni. Ja pať ƚo nadžiju, so my tež w waschich ƚwědomnjach ŝjawni ƚymy."

ƚředowanje jejnu wutrobu pschimny. Šwjaty duch — to ƚu ƚawe jejne ŝłowa — poŝla ƚwětku pruhu do mojeje hręschneje duŝke, kotraž w rjećasach ŝatanowych jata ležesche. Nětko wona přeni trócž ŝpóŝna, so bę na wopacznyh pucžu a so je ewangelion wulka wěrnoscz. Na domojpucžu bę jejna wutroba napjelnjena se ŝaczjoczom bójŝkeje majestoscze. Doma wona ƚwojemu ŝtaremu pschecželej a druhim ŝnatym powjedasche, shtož bę ƚlyŝchala a ŝaczjowala. Štary dwělomar drje męnjesche, so tole nowe czucze, tiž nětko hiŝcže wabjenje sa nju męjesche, bórŝy doŝcz nimo póndže; ale jedyn hłóŝ w jejnej wutrobje prajesche: ně, wono je pschekraŝne, ja jo ženje njemóžu puŝcžicz. —

ƚať ŝchęscž męŝazow ŝandže a duŝchowne w nej ŝapoczane žiwjenje ƚo wopravdže trajaze ŝdasche. Njewěrjaze ŝpiŝy bęchu sa nju wabjenje ŝhubike, jejny roŝom bę pschewědcženy, ale hiŝcže prawe pónnacze hręchow a wutrobne žadanje po ƚhryŝtuŝu po-brachowaschej. ƚalle w lęcze 1810 bu „žawa ŝczinjena" w ƚhryŝtuŝu ƚesufu psches hnadne ƚwětko jeho bójŝkeje majestoscze

a psches jeho sator — to je same jejne šwēdczenje — wona šwoje skazenje a prawdosč šwojeho satamanstwa spōsna, pschetoz bēšche niz jenož jeho kasnje pschestupika, ale tež ewangelion sazpiwala a Šsyna Božeho saczišnyla. Bichēhōd wot žiwjenja t šmjerczi bē krōtki a spēchny, hnadne šwētko, kiž jej jeiny strach wotkrywa, jej tež Jesom Khrysta a wodawanje psches jeho krwej šjewi. Tola dotho bē tuto šwētko hišcže muczene psches njedospōjne pōsnacze wērnošcže. Wona pytašche postupy cžinicž, „mjenje t tym so dosta t poknošcže Žesufoweje, ale t tym so cžyšche šama se šwojeje saškuzby nēšcto pschinješč.“ „Duž — wona praji — šebi myšlach, so šwōj hōd po šchescžijanskim pōsnacžu spōkoju, hdyž bohō-šlowistwowe knihe cžitach. Bichēdnje nēfotre stawy t biblije cžitach, ale ju hišcže pōlnje cžescžich sa nadobne žōrko wšcheho bōškeho wjedženja; t wulkei sahorjenošcžu nabožinske knihe studowach a wot kōždeho prēdowanja, kotrež šlyšach, domach krōtki wuczah napišach.“ —

(Pokracžowanje.)

Tyšcheŕski mišchr.

Bēchu wēšcže šrudne myšle, kotrež šwobodneho knieša t Š. tyšchachu, dofelž njemērny po jstwie horje a dele šhodžesche. Wōn druhdy šrudnje na hromadku listow pohladny, kotrež bēchu jemu t nowa dopokajake, so jeho jenicžki šyn Oskar w Barlinje po wopacžnyh pucžach šhodži.

Šizo na gymnasiju by wōn šame hšuposcže w hlowje mēt; byli jedyn abo tōn drugi wučer na njeho šwarit abo jeho šamo pothoštak, by wōn bōrny nēhdže w šchuli šam šwōj wobras tajki wohladak, so dyrbjesche druhim t šwēdchej byč. Wšodženy bēchu šo šmjeli; rošhnewani wučerjo paš wot direktarja t šwobodnemu kniešej a wot njeho šašo t direktarjej bēhali. — Njebh-li knieš t Š. šwojeho šyna t 17 lētami wot gymnasija wšak, bychu jeho prjecž pōštali. —

„Ale šhto nētko?“ šo tehdy šrudny nan praschesche a jeno pscherad wērjesche Oskarowemu šwjatocžnemu šlubjenju, so cže šo polēpschecž, hdyž šnē molet wulnyč. Šo mēšcže t temu wošebityh darow, bēšche jakne. Wōn do Barlina cžehnješche a najšlawnišchi wučerjo pōsnachu, so wōn jako drohi Boži dar bohate dary šobu pschinješke, kotrež dyrbjachu wutworjene rjane pšody njescž. A woprawdže šo prēni cžas šdāsche, kaž by jemu t tutym wumēškim studijami šhutnošcž byla, kotrež wšach šebi wjazny wobcžežnošcže žadachu, hacž bēšche šebi do prēdka myšlit. — Ale bōrny šo prēnja sahorjenošcž šhubi, wōn šo do drohich wjekelow wulkeho mēta nutz poda, t dobrym pschecželemi a pschecželnizami rejwanške šubje a dživadla (theatry) woprotowasche. Bšchi tym šo njehaibowasche šdobne mjeno šwojeho nana na dožne listy napišacz. Ššwobodny knieš bēšche hromady šlicžbowanjow, kotrež šo jemu t Barlina pōšlachu, dotal wšchitke šaplaczit; tola škōncžnje jemu niz jenož šcžerpliwosč wunđže a wēra do šynoweho wobrocženja wošlabny, ale tež šrēdki buchu mjēnišche. Š temu bēchu powješcže wučerjow, kotrež by šebi wuprošyl, najhubješche. Šdyž tež lōhšomyšleny pachōš hišcže žaneho škutka cžinil njebēšche, kiž by cžorny dypš na cžescži jeho mjena byl, bēšche tola wēšte, so wōn pschezo hšubje padnje, hdyž šo hrēšchnemu žiwjenju napschecžiwō njestupi.

„Ale fak?“ šdychowasche starošcžiny nan a Boha w horzej modlitwje wo šwētku pruhu do cžēmnošcže teho pruhowanja prošchesche. Tola žona pschecželna pruha nadžije njehašche nōž jeho horja roššwētlicž. By dha šwojeho jenicžkeho šyna, podomnošcž šwojeje nješpomniteje mandželsteje do Ameriki pōštak, hdyž by šnāno na cžas a wēcžnošcž do škaženja padnyl. Na to waschnje mjele luđi šhoru hašoku na šwōjbnyh šchtomje wotštroni, ale šwobodny knieš šo ša tōn pōšledni šrēdš roššudžicž njehašche. —

Šlubofo šdychujō w štyštnej, cžezkei cžwili štary muž ruzny šamasche a šlyš šo jemu t woczow ronjachu — tola škōncžnje pschindže wšpōki mēr do njeho, a wot wšpōkeho cžōka šo jašnošcž kruteho roššuda šwēcžesche. Bēchu jemu jandželjo wumōžazu myšl t njebješ dele pschinješli? Wōn šo pošyny, hišcže juntrōčž šo do hšubkeho myšlenja poda, wōn hlowu t dołhej bēšej brodu poškili; tajke bēšche, kaž by šo nēšcto w nim roššamalo. — Štare šwōjbne waschnja t hordosčžu wošebneho knieša padnychu, kaž wot wichora powaleny dub. Ale tamny roššud štejo wōsta; šchtož bēšche nan jako pōšledni pucž wumōženja pōšnak, dyrbjesche šhētšje a bješ wšcheho šhabljanja do škutka štajicž.

Bōrny tōn knieš ša pišarškim šlidom šedžesche, šhētšje pjero psches wājeru šchwōrcžesche, listy šo šacžinichu a wotpōšlachu. Šako Oskar na druge ranje jedyn t tyh listow w rukomaj džeržesche, hišcže t šoža štanyl njebēšche, runjež škōncžto hižo wšpōko na njebju štejesche. —

„Šsyn wotucženy abo džije šo mi?“ šo dwēlujo praschesche a šebi cžōfo a woczī rybowasche. Ale list w jeho ruzny njebēšche šōn a pschifasnja, so dyrbi Oskar jako wuczomž pola tyšcheŕškeho mišchtra Wałzarja do wuczby šastupicž, bēšche w dobrej, rošhaliwej rēczi pišane. — Štary mišchr Wałzar bēšche dołhe lēta šwērny škuzomnik nanowēju štarscheju byl. —

„Štary drje je wrotny“, šwarjesche Oskar a šhwatnišcho hacž bē hewak šwucženy hotowasche šo do šwojich hodžinow.

(Pokracžowanje.)

Wšchelake t blista a t daloka.

Našch šhēzor, kiž bē pjatš tydženja we Šwinemūndže wulku šōdžnu paradu wobhladaš, je šo do Thorna podak. Tam bēchu tež manevry twjerdžisneje artilerije. Bšchi tamnišchim wopytu je šhēzor na powitazu rēcž mēšcžjanosty dr. Kōhlija wobydlerjow napominaš, so bychu wšchitžy kaž jedyn muž krucže pschecžiwō wšchēm njepschecželam hromadže džerželi. Polakow je wōn jich šadžerženja dla našwarit a tak jim prajiš: Ššym šlyšchal, so bohū-žel pōlšny šobumēšcženjo šo jow tak njeshadžeržuja, kaž bychmy jo woczaknyč a pschecž dyrbjeli; njech je jim prajene, so šwēdža šo jenož potom na moju kralowšku hnadu a dželbracže po tež šamej mērje, kaž Nēmžy, špuschecžecž, hdyž šo bješ wumēženja a pōlnje jako pruzny pōbdani cžuja. Tež wjerch Bismark, kotremuž šu nētko wokoło 1500 knješow a knjenjow t narašesche Pruskeje hōldowanški wopyt cžinili, so škladnošcž wšak, šbēžkarške šadžerženje pōlškich šemjanow, kiž na šbudjenje wulkeho pōlškeho šchtata myšla, t krutymi šlowami hanicž a wuprajicž, so pruzski šchtat nowu Bōlšku nihdy cžerpicž a šnjescž njemōže.

Šchlesynski wšchšchi šresidenta je Šehdewiž je šo na wot-poczink podak. Na jeho mēštno štupi katholicški wjerch Šagfeld-Trachenbergški.

Wo rjanym pschipišanju na šudnitowe aity pschecžiwō offi-žerej pišaju Barlinške nowiny. Tōnle offižer bē wučerja, kiž bē t šwucžowanju nutšcžehujeny, t hrošnym šlowami hanil. Wōn bē teho dla nēfotre mēkazy twjerdžisnu dostaš. Šhēzor pschipiša na wšbud: „Nješšym šebi myšlit, so mam tak njeshdželaneho offi-žera w mojim wōjšku.“ Offižer je paš potom šwōj „Abschied“ wšak.

Na lētuschej 47. hlownej šhromadžisnje Gustaf-Abolšškeho towaršstwa w Darmštadče je wulki dar lubosčje 18300 hr. wošada Šacken w Šornjej Šchlesynskej dostala. Wona šjednocži w šebi ewangelškich Nēmžow, Polakow a Cžechow, kiž šu wšchitžy jara šhudži. Je nētko nadžija, so wošada t pomožu tuteho bohateho dara t temu pschindže, so mōže šebi, na cžōž je wot lēta 1779 pschezo cžatala, žyrkei a faru twaricž. Hacž dotal je wona w žyle njedohahazej štarej šchuli šwoje Bože škuzby mēla. W tymle nalēcžu dyrbjesche dla nutštapazeho dešcžja duchowny pschedesčeznik trjebacz. Wētr a dešcž mōžachu se wšchēš bokow nutz. Tola je šo wošada šwērū t Božemu šlowu džeržala. 11 kilometrom daloko šhodžachu šafarowani kōždu njedželu te mšchi. W šymje šhodžesche pschezo žyla cžrjōda hromadže, so njebychu šo pucža šminyli, jedyn cžehnješche prjedy wšchēš a šwēcžesche jim psches cžornu hōlu je šwēžu.

W Šchwediskej je kral Oskar krašny wulak wudaš, w kotrymž wōn žyly lud t šwjecženju 300 lētneho narodneho dnja krala Gustava-Abolša wuwōla. (9. dezembra.)

Šwangelšta wšchšcha žyrkwina rada na wošady.

„Nješpicže, štejcže w wērje, džeržcže šo jako mužny a budžcže šylni. Bšchitke wasche wēžny njech šo štanu t lubosčžu.“ 1 Kor. 16, 13, 14.

Š tutymi šlowami je šwjaty Pawōš Korinthiškej wošadže škoženje ša šwjatnyh poruczak. Š tymi šamšnym šlowami škadžemy my wošadam našesche pruskeje krajneje žyrkwje w džewje-cžich štarschich provincach šašo žyrkwinu a domjazu kolektu na wutrobu, kotraž budže šo na žnjowym džaknym šwjedženju, 30. septembra t. l. w žyrkwjach a potom tež w domach ša naj-wjeshche potrebnosčje ewangelškeje krajneje žyrkwje t nanajwšchšchej dowolnošcžu Šeho Majestosče šhēzoru a krala šhromadžicž. Ša šama šo, kaž wy wēšcže, jenož kōžde druge lēto šberacz a je w lēcže

1892 wješełaze wunoški 274 771 hrinnow pschinješta, 1665 hr. wjazny hacz w lécze 1890; ale wona hišcže njeje wyšołoszje lėta 1888 dozpiła. R spofojenju najnušnichich potrebnoszczow bė w tymaj dwėmaj lėtomaj wot 1. haprjeje 1892/94 sumy 264 626 hr. trjeba, so mōžesche ƚo hišcže pschinoscht 10 145 hr. ƚa dalsche snowafjewjenje nusy ƚlubicz.

Date bu	w lėtach	
	1892/94	pornjo 1890/92
104 wošadam ƚa ƚdzerjenje duchownych, pomocnych duchownych a ƚa puczowanje ƚ prėdowanju ƚ rosprōschenym	65 495 hr.	80 717 hr.
ƚ wotdzerzeniu pobocznych Božich ƚlužbow a ƚ rosmuczeniu paczercskich dżeczi w rosprōschenju	25 834 "	16 709 "
37 wošadam ƚ ƚaplaczeniu kerchowow, ƚ zyrkwinyim twaram a ƚ zyrkwinyim wuporjedzenjam	68 500 "	56 350 "
20 wošadam ƚ kupjenju ƚarskich ležomnoszczow, ƚ twarjenju a wuporjedzeniu ƚarow a ƚ ƚałożenju ƚarskich ƚastojnstwom	40 133 "	40 240 "
13 wošadam ƚ pomocy ƚa wobstaranje swonow a byrglow	6 303 "	3 445 "
ƚ podpjeranju ƚhudych zyrkwinych wošadow pschi zyrkwinych dawłach	19 490 "	15 952 "
ƚ wotdzerzeniu ewangelsteho rosmuczenia a ƚ ƚdzerzeniu ewangelstich ƚschulow w rosprōschenju	31 380 "	31 141 "
ƚ nadawłam nutskowneho mišionstwa a ƚa dalsche zyrkwine potrebnoszcze	7 490 "	4 882 "

Se nasche wošebite wješele, so mōžachmy ƚ ƚałożenju trajaznych zyrkwinych wustajenjow 114 936 hr., nimale 15000 hr. wjazny hacz w prjednimaj dwėmaj lėtomaj daricz, wošebje do wjeczorneje Bruskeje, Bōsnańskeje a Schlesynskeje, hđžež je pschi wulkej ƚhudobje wošadow pomoz wėrybratrow cžim nušnišča, dokelž tam na blislich rjenje wuhotowanych katholicich wošadow ƚ rjanymi zyrkwjemi na wschelakim spytowanju ƚ wotpadej wot wėry wōtzow njepobrahuje. Wošady w rosprōschenju pschinještu wulke wopory a nakladuja ƚebi tak wyšoke dawki, ƚaž to wošady, w kotrychž njejšu tajke nusy, ani nješnaja. Cžim bōle je ƚwjata pschiškuschnoscz, ƚ nam pschėstupjaze prōstwy wo pomoz wuštyschecz, a wješele ƚobu-pomhacz, so by ƚo ƚhudym wošadam pomoz dostała, kotrejež potrebejaju.

Njech ƚo teho dla pōšli, ƚiž budža lėtuschu kolektu hromadžicz, wschudzom pscheczelnje witaja a šhonja, so njeje luboscz wuhaknyła, wo kotrejež ƚwjaty japoschtol ƚ wobšamknjenju ƚwojeho napominanja pišche: „Wschitke wasche wėzy njech ƚo stanu ƚ lubosczu.“ Luboscz ƚaž nihdy njewupanje. Šamjen.

Schtož dżesch cžinicž, cžin bōrny.

Dwaj buraj w blisłosczji Schczecžina, Jan a Jurij, bėschtaj stajnje w swadze a njepscheczėlstwje žiwaj a, dokelž bėschtaj ƚužodaj, ƚo pschezo pschicžiny namakachu, njepscheczėlstwo dale wjescz. Wonaj nječžinjeschtaj ƚaž pobožny Abraham, jako ƚ Lotej dżesche: Lubny, njech njeje swada bjeje mnu a bjes tobu!“ a ƚebi njemyšleschtaj na rjane ƚłowo: „Se-li mōžno, tał wjele hacz nad wami je, dha dzeržcže mēr se wschėmi ludžimi!“ ale wonaj bėschtaj po tej myšli žiwaj: „Kaž ty mi, tał ja tebi!“ po tamnym štyim ƚłowie, kotrež wėscze žadny kichescžijan wumyšlik njeje. Jedyn džen ƚo dla ƚłodow se schtoma wadžeschtaj, kotryž ƚriedža na mjesh jeju ƚahrodow stejesche. Jan žadasche ƚebi te ƚłody ƚ tych hałosow do jeho ƚahrody wišaznych, Jurij ƚaž to mēcž njechasche a praji, so je jeho nan tōn schtom ƚadžał a wschitke ƚłody jemu ƚłuscheja a nikomu druhemu. Woni ƚebi bjes ƚobu wschitto mōžne wumjetowachu a jako bėsche Jan ƚažo ranjazeho ƚłowa prajił, ƚo Jurij tał roshori, so Jana ƚ tokštyim kjom psches ƚłowu moršny. Wōn bėsche tał ƚylnje dyril, so Jan ƚ semi padže, mošhy bėchu ƚo jemu ƚatschakže, so dyrbjesche dołho ƚhory ležecz. Žafo bėsche ƚažo wotkhoril, njepscheczėlstwo mjes nimaj dale trajesche; Juriej ani njeprawa w hnėwje cžinjeneho žel njebėsche a wo wodacže njeproschesche a Jan bėsche tajki mjersazy na ƚwojeho ƚužoda, so jeho wjazny widžecz njemōžesche. Wōn pscheda ƚwoje ƚubko a

cžehnjesche do daloskeje wšy. Bjes tym ƚo dżesacz lėt minychu. W tym cžasju Jurij sthori, pomakke hinjenje na jeho žiwjenju žerjesche. Duž pschindžechu jemu dżiwne myšle, ƚajkež bėchu jemu w stromych dnjach zuse byle. Wōn by huščischo w bibliji cžital a napominaze ƚłowo duchowneho, ƚiž by jeho huščischo wopytał, jemu ƚłuboko ƚ wutrobje dżesche. Duž ƚebi tež na ƚwojeho nėhduscheho ƚužoda pomyšli, kotremuž bėsche tajku njeprawdu cžinil. Šōrke rostacže jemu psches wutrobu cžehnjesche a wōn ƚebi po wodacžu a wujednanju žadasche. Duž pōšla ƚ Janej a da jeho Bože dla prošycz ƚ njemu pschincž, ale tōn njechasche a njemyšlesche ƚebi na ƚłowo Šhrystufome: „Wodaježe, a wam budže wodate!“ Pōšol dyrbjesche ƚažo domoj cžahnycz, wōn njebėsche nicžo dołonjał.

Duž njesjednocžimeho Jana wulka ƚrudoba potrechi. Jedyn džen ƚalėse jeho jenicžki ƚyn w brōžni wysche huna, so by ƚnopy dele mjetał, wopał stupi a dele padže. Wulke krotke ƚawołanje, bluke panjenje, a wōn mormy na hunje ležesche. Manowa ƚrudoba bėsche jara wulka; wōtsje žalosczuju pschi cžėle stejesche a w dżiwim ƚadwėłowanju ƚo ƚa wlošy torhasche. Ale schto pomhasche? Wōn dyrbjesche smėrom bycz a ƚo poddacz do Božeje njepschemėnjomneje rady. Jeho wulka ƚrudoba ƚaž jeho twjerdub myšl smjehcži, wōn bu hinaschi — tež pschecžiwu nėhduschemu ƚužodej, kotryž bėsche jeho podarmo wo wodacže prošnył. Nėtko bėsche hotowy cžinicž, schtož bėsche nėhdy w hidzenju a hnėwje ƚapowjedžil. Wōn ƚo nastaji a pschindže do ƚwojeje domjazeye wšy. Žola schto to bėsche? Š wėže kliczachu ƚhutne šynki, psched Jurjowym domom stejachu ludžo cžorni swoblefani, pschi durjach bėchu mary. Pōšny štyf-nosczje Jan pschistupi a ƚo blisko stejazeho woprascha, schto ma ƚo ƚhowacz. „Bur Jurij!“ bėsche wotmolwjene. Duž ƚebi cžezny ƚdychuju ruzy na woczji pōložil: „Pōšdže!“ o, cžeho dla ƚamknych wutrobu a ert wo wodacže proščazemu!“ Šhabłajo ƚo wōn do domu poda — tam ležesche jeho ƚužod smėrom w ƚaschczu. Wōn jeho ƚa ruku wša a ju tlocžesche, wōn jeho wołasche: „Wōj dżemow mēr mēcž bjes ƚobu, ƚužodže, njewobštoržuj mje psched Bohom, dokelž tebi njewodach, jako ty mje proščesche.“ Ale podarmo! mormy nėmy wosta, jeho ruka bėsche šymna a šwjadła, wōn proščazemu ruku ƚažo njekłoczesche. Pōšdže! Pōšdže!

Teho dla, schtož dżesch cžinicž, cžin bōrny, ƚłowo „Pōšdže!“ je žalosne ƚłowo a „Njebudžecze-li wy ƚaž ludžom jich hrėchi wodacz, dha wam tež njebudže wasch Wōtž wasche hrėchi wodacz.“

„Pomhaj Bōh“ je wot nėtki niz jenož pola knjesow duchownych, ale tež **we wschėch pschedawarņjach „Sserb. Nowin“** na wšach a w Budyschinje dostacz. Na schtwōrcž lėta ƚlaczi wōn 40 np., jenotliwe cžizła ƚo po 4 np. pschedawaju.

Gustav-Adolfski ƚwjedžen.

Budyske Gustav-Adolfske towarštvo dže lėtka ƚwōj ƚwjedžen njedželu 30. septembra popołdnju w Budyschinku ƚwjeczicz.

Sserbske kemschenje ƚo popołdnju w 2 hodž. ƚapocznje. Prėdar: ƚ. diaconus Rāda ƚ Budyschina.

Nėmske kemschenje w 1/4 hodž. Prėdar: knjes archidiaconus Haaf ƚ Budyschina.

Wschittlich pscheczėlow wažneho skutka ewangelsteje lubosczje ƚ wėrybratram w rosprōschenju najwutrobnischo na tōn ƚwjedžen pscheproschuje

Dyrkwinske prjōdkstejerstwo w Budyschinku.

J. Gōlcž, ƚarał.